

Fonts perdudes: una aventura a les Gavarres

Jaume Ramot (Grup de Natura Sterna)

Tots els lectors que segueixen els nostres articles regularment, recordaran, que des de fa temps, els membres del Grup Sterna estan treballant en la recerca i la restauració de les fonts de la Vall d'Aro. De fet començarem per les més conegudes com la Font del Ferro i la Font de la Boixa que, de fet, no han estat mai perdudes, si de cas, oblidades.

Realment, aquesta és una tasca encetada ja fa força anys, quan una tarda d'estiu guiats per l'avi Pere Sendo (que en pau descansi), sortíem del Casino de Castell d'Aro per anar a cercar una font perduda feia anys. Es tractava en aquell moment de la Font Coberta, una de les fonts més boniques i interessants de les que podem gaudir, un cop rescatada de sota els esbarzers gràcies a l'interès d'uns joves guiats per les coneixences dels savis del clan.

Ja en aquells dies, en Pere ens va parlar de la Font de l'Eucaliptus. Les seves dades i informacions varen ser molt clares però al mateix temps poc aclaridores: *sota un gran eucaliptus, i al peu d'un mur de pedres, en trobareu una altra, no pas d'aquelles de raig, sinó de mina.*

Aquell mapa del tresor, passat de forma oral, no va caure pas en cistell foradat. Ara farà aviat un any que les nostres recerques van encaminades cap aquesta font.

De grans eucaliptus no n'hi ha pas tants per aquests averanys, de fet, només en queden dos a la banda est de la Font del Ferro. Són immensos; morts per llamps i glaçades, han rebrotat un i altre cop, donant un aspecte fantasmagòric a un paratge on nosaltres ens entestem en trobar-hi la famosa font.

Tan bon punt vam deixar la Font del Ferro una mica arreglada, ens vam adreçar cap al peu d'aquests eucaliptus. Per més casualitat, arran de la soca hi trobarem un mur de pedres mig esbotzat. Allà hi vàrem passar força tardes de feina, esperant que d'un moment a

J. RAMOT

Joan Rueda va tenir l'encert de seguir una bona pista i va trobar la Font del Poeta Sitjar.

l'altre donéssim un cop de pala en un tros de terra humida. Però les tardes anaven passant i els resultats no eren els esperats. Els dies s'esmunyien, baixant dels eucaliptus, plens de pols amb la pala a l'esquena, pensant en les referències de l'avi Pere Sendo i tants d'altres que ens asseguraven la realitat d'una font que a nosaltres ens començava a resultar quelcom més que un fantasma.

Per fi, mig derrotats, vàrem decidir no esmerçar-hi més esforços fins que no trobéssim dades més exactes sobre la seva ubicació. Però ja diuen que la sort es cull a l'hort, de la perseverança.

El divendres 30 d'abril, a pocs metres de la mateixa Font del Ferro, en la darrera pujada que t'acompanya fins a ella, en Joan Rueda, va tenir l'encert de seguir una bona pista. Feia temps que el marge plorava aigua. Nosaltres sempre ho atribuïem a certs rierols que recullen l'aigua d'aquelles obagues, i passàvem de llarg. Però en realitat, el que deixàvem enrera un cop i un altre, era el que avui us volem mostrar, una de les fonts de mina més boniques, desconegudes i poc visitades en els

darrers cinquanta anys: la Font de la Glorieta del Poeta Sitjar.

Entre romegueres, brucs i aritjols, en Joan devia quedar bocabadat quan va veure entre la vegetació, un forat en un mur de roca, on de l'interior, mig enterrat, un fil d'aigua s'esforçava en surar a la superfície. No fou fins l'endemà que ens hi adreçàrem amb les eines, dones i mainada, ha fer els treballs d'excavació més divertits que puc recordar des que vàrem començar aquesta aventura de les fonts.

A cada cop de pala, desenterràvem història viva. Això s'ens notava en el rostre i en la manera de treballar. Cavàvem amb la pressa del cirurgià, a qui al pacient revifa després d'un profund coma. Un coma de vés a saber si de cinquanta o seixanta anys?

I dic cirurgià perquè no volíem moure ni una pedra del seu lloc original. No ens atrevíem a canviar ni un detall. Per uns minuts em vaig sentir com el més famós dels egipcians. Home, potser exagero, però certament, la il·lusió va ser immensa.

Un cop al poble la història continua, aquest cop en la recerca de dades. Em

perdonareu si d'aquí a un temps hem de rectificar, millorar o retocar les dades que en poques hores hem recordat, per oferir-vos de forma immediata el que anem sabent d'aquest paratge. Concretament, estem davant d'una font de mina. Es tracta d'una construcció típica, d'adaptació d'un aflorament d'aigua de l'interior de la terra, al que se li adapta un espai excavat ja sigui al terra o a la roca de manera que l'aigua s'hi acumuli de forma més o menys abundant. El sobrant d'aigua, com en qualsevol altre font, s'evacua per un reguerol cap a l'exterior.

Hem consultat amb diverses persones coneixedores de l'orografia i història de la zona, no en cito cap per por a deixar-ne alguna al tinter, però les primeres notícies de la font són les següents: Tant aquesta, com quasi la totalitat de les fonts dels nostres voltants, són obra dels carboners, que de forma habitual procedien a l'elaboració dels seus productes per tots aquells indrets. En aquests cas en concret, la gent recorda una petita plaça o glorieta que es trobava just al costat de la font. Sembla evident que aquesta plaça devia ser utilitzada per ubicar-hi alguna carbonera, i que la font de mina tenia la missió de proporcionar de forma ràpida l'aigua necessària a l'hora de apagar la carbonera. També es té memòria que el paratge lluia un excepcional eucaliptus, però que l'any 1956 (any de la Missió, en què un grup de capellans varen fer una estada de reforç evangèlic a Castell d'Aro), el dia de la Candelera, una forta glaçada va malmetre aquest i tants altres arbres de la zona. De fet, nosaltres hem trobat una gran soca morta molt a prop d'aquest paratge. De ben segur es tracta de les restes d'aquell

J. RAMOT

eucaliptus. Per altra banda i com a dada interessant, es veu que en aquest paratge i en la seva plaça o glorieta, el poeta Sitjar hi va passar llargues estones de reflexió, inspirant-se aquí en bona part dels seus treballs. Tant es

---

Quasi la totalitat de les fonts dels nostres voltants, són obra dels carboners

---

així, que es va dedicar a sembrar-hi certes plantes ornamentals com ara un arbre anomenat *Pa de Déu nostre Senyor*. D'aquesta mateixa planta, l'Emili Riera i el seu pare en varen extreure un rebroll que encara conserva en el seu hort. D'altres veïns també recorden que molt a prop d'aquesta font hi creixien plantes de *Iligabosca*,

una planta arbustiva que els seus troncs s'utilitzaven com a substituïts del tabac, o no sabem si de quelcom una mica més divertit.

És per aquests motius que a hores d'ara i a manca de més referències podríem dir que el paratge i la font de mina són recordats per la gent que coneixia l'indret com *La glorieta del Poeta Sitjar*, i per nosaltres ja és un mot prou poètic per acabar d'arrodonir tant bonica troballa.

De tota manera, l'ombra de la famosa Font dels Eucaliptus segueix planant sobre nostre com un fantasma. Sembla que la plana major de savis del poble, és a dir, els nostres avis s'està decidint a ajudar-nos en tan difícil tasca. Estic segur que amb la seva col·laboració, la anel·lada Font dels Eucaliptus aviat serà una història més de les encara feréstegues Gavarres.
